

JÄMVIKTENS MANIFEST

En förutsättning för att nutida människosamfund ska bestå är att man finner en jämvikt mellan människans behov och naturens bärkraft. Välfärden kan tryggas då man överger kravet på ständig tillväxt. En fungerande demokrati betyder att man fattar besluten på människornas villkor och en fungerande demokrati rättar till sina egna fel och brister.

I ekonomin är det frågan om överenskommelser. Ekonomins uppgift är att tjäna människan och samhället. Därför måste makt och kapital decentraliseras och en centralisering av dem begränsas.

En minskning av spänningarna i samhället underlättar individens kontroll över sitt eget liv. Rättvisa ökar välbefinnandet.

Jämvikten saknas

Dagens läge, då människosläktet förbrukar naturresurser mer än vad som är hållbart samtidigt som en stor del av människorna förblir utan sådana nödvändiga nödenheter som tillräcklig näring och rent dricksvatten, är ett exempel på att jämvikten saknas.

Vi vet att förbrukningen av naturresurser kan fås på en hållbar nivå och att det samtidigt är möjligt att trygga tillfredsställelsen av alla grundläggande behov. Uppnåendet av ett sådant här jämviktssläge förutsätter bl.a. att man överger tanken om en tvångsmässig ekonomisk tillväxt, att ojämlikheten minskas och att man inför ett långsiktigt tänkande i stället för det kvartalsekonomiska tänkande, som gynnar bara några få.

Tanken om en samhällelig jämvikt innehåller bl.a. sådana saker som trygghet, jämlikhet, en upplevelse av rättvisa, förutsebarhet, långsiktighet, hållbarhet, människornas möjligheter att påverka sitt eget liv och det omgivande samhället, en fungerande kommunikation och en strävan mot demokrati. Det är lätt att inse, att det råder en brist på allt detta, oberoende av om man betraktar frågan utgående från individens liv, på statlig nivå eller utifrån världshelheten.

I samhällelig bemärkelse kan uppnåendet av jämvikt inte betyda en oföränderlig situation, en statisk punkt, som man strävar till att bevara – någon sådan finns inte dess bättre i det förflutna än i framtiden. Letandet efter jämvikt är ett fortgående arbete, där man måste kunna reagera också på överraskande situationer samtidigt som man tar de olika delområdena i beaktande.

Var är vi och vart är vi på väg?

Den gällande ekonomiska ordningen är misslyckad. Den skapar en ökande ojämlikhet och den förmår inte besvara frågan om hur man tryggar alla människors grundläggande behov. Dessutom fungerar den här ekonomiska modellen som en cancertumör. Den förstör sin försörjare, omgivningen, som alla människors välmående är beroende av.

Den gällande ekonomiska ordningen är beroende av ekonomisk tillväxt. Man har försökt upprätthålla tillväxt genom en ständig ökning av bruket på naturresurserna och skuldbördan. Bägge metoderna ser ut att ha använts till slut. Den gällande modellen har tidigare verkat fungerande och motiverad. Därför litar somliga fortsättningsvis på den och förväntar sig att den ska fungera också i fortsättningen. Förhållandena har dock förändrats. Nu bör tänkandet bryta sig ut ur de bojar som utgörs av det system, som nått sitt slut.

Alliansen mellan den politiska och ekonomiska eliten har förändrat demokratin – såvida vi haft

någon sådan – så att den blivit mycket skenbar. Den accepterade livsstilen bestäms utgående från storinvesterares och storindustrins behov och tjänar en fåtalig, ekonomiskt välbärgad klass. På avsigtsidan har vi en starkt tilltagande ojämlikhet och fattigdom. Det kan inte fortsätta så här. Vi har antingen en behärskad eller en obehärskad kursförändring framför oss. Det är sist och slutligen allas fördel, att jämvikten hittas behärskat.

Det är skäl att uppfatta demokratin som ett mål, som man bör sträva till, men som man aldrig fullständigt kan uppnå. Samma gäller för hela den samhälleliga utvecklingen. Det är fråga om riktning - om riktningen, som man är på väg emot, är fel eller riktig. Man måste ständigt söka svar på den här frågan. För det behövs en öppen, offentlig debatt. Den äkta demokratin föds ur en debatt.

Svåra problem med demokrati, omgivning, ekonomi, och socialt välstånd är förknippade med varandra. Sålunda måste också hållbara lösningar vara förknippade med varandra. Då man fattar beslut, måste man fråga sig, vad som är rätt och vad som är fel. Hur samhället lyckats bör mätas utgående från hur de mår, som mår allra sämst. Det behövs en grundläggande förändring. Det behövs en allvarlig strävan mot jämvikt.

1. Jämvikt människorna emellan

Grundbehoven, påverkningsmöjligheterna, rättvisan

Alla människors grundläggande behov bör tillfredsställas

En tillräcklig och hälsosam föda, rent vatten, bostad, vardagliga grundförnödenheter samt primärhälsovård och grundutbildning kan tryggas alla. Frågan är bara om man vill göra det.

Bostäder och byggande av bostadsområden får inte bli föremål för lagligt rofferi. Inom bostadsproduktionen måste det finnas möjligheter till en produktion, som förverkligas av invånarna själva. Staten kan bevilja eller garantera långfristiga lån med låg eller ingen ränta åt samfund som administreras av invånarna i stället för att bevilja dem åt håll, som uppbär betalning på ett av människornas grundläggande behov, boende.

Påverkningsmöjligheter, arbete och meningsfull sysselsättning åt alla arbetsföra bör garanteras

Det behövs en grundutkomst, som utgår ifrån att det är samhällets plikt att trygga tillfredsställandet av grundbehoven. Som ersättning för detta väntar sig samhället deltagande av alla, d.v.s studier eller arbetsprestation, och ser till att alla arbetsföra har jobb eller annan meningsfull sysselsättning.

Det behövs en inkomstfördelning och en beskattning, som allmänt uppfattas som rättvis

Bastjänsterna – hälsovård, utbildning, socialskydd, teknisk grundstruktur – som samhället svarar för, bekostas genom beskattning och pengar, som är skapade av staten. Man bör se till att resultaten av det utförda arbetet och avkastningen på produktionen i tillräcklig mån gagnar hela samhället. Ingens nettoinkomster behöver vara tiodubbla jämfört med den minsta inkomsten. Med hjälp av beskattningen kan inkomsterna göras skäliga. Ett tak för pensioner ökar jämlikheten.

Varje stat bör själv bära huvudansvaret för sina egna medborgare. En omfattande utvandring förstör samhällenas framtid, om unga och utbildade flyttar bort.

En helt fri invandring och en därmed förknippad dumpning av löner gagnar endast få.

Staten har rätt att bestämma över arbetsvillkoren på sitt område och att övervaka att de efterföljs.

Det är de rika ländernas moraliska skyldighet att delta i det internationella samarbetet för att råda bot på nöden och den extrema fattigdomen i u-länderna och för att lösa flyktingproblemen.

Målet för utvecklingshjälpen bör vara att hjälpa u-länderna att klara sig på egen hand.

Alla kan inte hjälpas i sitt eget land eller i närområdena och därför måste de rika länderna också ta emot nödlidande flyktingar.

För att underlätta invandrarnas anpassning och för att förebygga utslagning måste det ordnas tillräckligt med undervisning i det lokala språket samt lokala seder och annan kultur.

Alla människor i världen kan tryggas en tillräcklig föda, rent vatten, primärhälsovård, grundutbildning och sanitetstjänster om man använder 10 procent av världens nuvarande vapenutgifter för detta ändamål.

En global jämvikt förutsätter en begränsning av vapenupprustningen och en styrning av resurserna från denna till att ta hand om miljöproblemen och till att förbättra de fattigaste människornas situation. Avskaffandet av den yttersta fattigdomen och utbildningen av kvinnor är de effektivaste sätten att motarbeta överbefolkning.

Nedrustningen är en av de viktigaste frågorna. Den befrämjas genom att de inre spänningarna i staterna bryts ned och genom att naturresurserna används mera hållbart än vad som nu är läget.

2. Makten tillhör folket

- *Bindande regionala och statliga folkomröstningar bör göras möjliga*
- *Den fria yttranderätten bör förverkligas också i praktiken*
- *All korruption bör elimineras – också den strukturella korruptionen*

Det är skäl att uppfatta den statliga självständigheten som grund för en äkta demokrati. En stat är självständig, när den har en lagstiftningsmakt som är oberoende av andra stater, ett självständigt rättsväsende, som grundar sig på en egen lagstiftning och en egen utrikespolitik. Medborgarnas röst hörs bättre i små än i stora enheter. Särdrag som härrör sig ur historien eller naturförhållanden är lättare att ta i beaktande på mindre områden.

Övernationella förvaltningsmodeller kan lätt förvandlas från ett samarbetsförhållande till ett förhållande med underställning. Då kan de förvandlas till en källa för nya problem från att ha varit lösare av problem. Det behövs ett omfattande och djupt internationellt samarbete mellan olika stater. Det är möjligt bara för stater, som råder över sig själva.

Folkomröstningar måste kunna ordnas på basen av medborgarinitiativ, varvid ett visst antal röstberättigade kan få till stånd en omröstning. Man kan ordna ett referendum om samma fråga bara med vissa mellanrum. (t.ex. vart fjärde år).

Folkomröstningar tvingar till samhällsdebatt. De förebygger också maktkoncentration och korruption, också strukturell korruption. I en verklig demokrati, i ett medborgarsamhälle, är människorna inflytelserika beslutsfattare och inte föremål för härskande. I ett medborgarsamhälle bör man inte acceptera, att man kan köpa röster och inflytande för pengar.

Partier bör bemötas opartiskt. Man bör utgå ifrån att resultaten av tidigare val inte utgör någon garanti för utgången av följande. Fria val innebär, att de röstande har frihet att välja och också att partier och kandidater, som deltar i valet, har verkliga möjligheter att berätta om sin existens och

sina målsättningar för väljarna. Detta är möjligt, då statsmakten erbjuder debatten kanaler, som når alla väljare.

För att förhindra korruption bör partiernas och kandidaternas medelanskaffning vara öppen och offentlig. Bara privatpersoner ska ha rätt att skänka pengar till politisk verksamhet och bara en jämförelsevis begränsad summa per år. Också politikernas egen penninganvändning i samband med val bör begränsas.

En öppen, offentlig diskussion och informationsförmedling, ett samtal mellan människor, är en förutsättning för demokrati. Varje medborgare, beslutsfattare och media har ett eget ansvar för samhället och dess utveckling. Partier, som företräder nya ideologier, bör inte avstängas från den viktigaste politiska debatten och den offentliga TV:n och radion bör bekostas med skattepengar. Folkväldet kan också tryggas så, att man grundar en författningsdomstol, som är oberoende av politiker och partier.

3. Jämvikt mellan ekonomi och människa

- *Ekonomi och marknaden bör tjäna människan*
- *Kontrollen av pengar tillhör staten*
- *Makt och kapital bör decentraliseras, en anhopning av dem bör förhindras*

Tidigare har en tillväxt av produktionen av varor och tjänster ökat välfärden, men gör det inte längre. I själva verket förstör många åtgärder, som förstör ekonomin, grunden för välfärdssamhället.

Tryggandet av välfärden och den nödvändiga reformen av den nuvarande ekonomiska modellen förutsätter att man avstår kravet på ekonomisk tillväxt. Det behövs en ekonomisk modell, som inte är beroende av ekonomisk tillväxt.

Resultatet av arbete och produktion måste styras till att tillfredsställa människornas grundläggande behov och inte till spekulationsekonomin, vilket nu är fallet. Kapitalöverföringar bör regleras och beskattas.

Pengar ska inte vara skuld, som skapats av privata banker, utan staten bör själv skapa sina pengar. Affärsbankerna bör fråntas rätten att skapa skuld ur tomma intet. Skapandet av pengar bör vara under kontroll och den cirkulerande penningmängden bör regleras genom beskattning. Således ska staten inte trycka pengar i det oändliga.

Med hjälp av de pengar, som skapats av staten, kan man ge betalt för medborgarna för att de jobbar i utvalda branscher. Dessa är t.ex. hälsovård och äldreomsorg, utbildning, polis, armé, brandkårer, post, samt järnvägar och andra trafikleder.

Ansvaret för bankernas och företagens verksamhet ska ligga hos deras ledare och ägare. De bör ha ett personligt ansvar för företagets verksamhet. När staten har en egen valuta, centralbank och beslutanderätt, behöver den inte nödvändigtvis utländska lån.

Man behöver och bör inte isolera sig från den omgivande världen, även om den rådande, näst intill fria handeln inte är förenlig med nära på allas intressen. Det finns inte ens någon teoretisk grund för en fullständig frihandel och global spekulation, ty den så kallade proportionella fördelen inom handeln fungerar inte i dagens läge beroende på exempelvis de fria kapitalöverföringarna. Det är den ”absoluta fördelen” som gäller. Det är bara få, som drar nytta av en fullständigt fri handel.

För att minska på spekulationen bör man förverkliga en skatt på valutatransaktioner, d.v.s. Tobins skatt. Utnyttjandet av skatteparadis måste förbjudas.

För att minska på arbetslösheten måste man ha som mål att förkorta livstidsarbetstiden. Detta kan förverkligas t.ex. genom att man övergår till en fyra dagars arbetsvecka.

Sysselsättningen försvåras och automationen befrämjas av att företagens andel av kostnaderna för socialskyddet uppbärs på basen av produktionen. Man bör avstå från sidokostnaderna på arbetet och ta i bruk en avgift som bärs upp på basen av verksamhetens förädlingsvärde.

Den offentliga makten, d.v.s. stat och kommuner, bör se till alla alla arbetslösa och även ungdomar tilldelas arbete.

4. Jämvikt mellan människornas behov och naturens bärformåga

- I stället för ekonomisk tillväxt bör målet vara att tillfredsställa människornas grundläggande behov

- Mätinstrumenten på välstånd måste ta i beaktande också omgivningens tillstånd, som även människornas välbefinnande är beroende av

Konkurrensen utgör inte lösningen på våra problem. I stället för en konkurrens som gynnar få, bör man ha som mål att alla ska klara sig.

Totalproduktionen, BNP, mäter inte välstånd. I välståndsmätningar måste man också beakta t.ex. inkomstfördelning, omgivningens tillstånd och huruvida alla människors grundläggande behov blir tillfredsställda.

En energiproduktion, som baserar sig på förnybara energikällor, är bäst med tanke på säkerhet, sysselsättning, självförsörjning, underhållssäkerhet, omgivning och även ekonomi.

Varje stat har rätt och är också skyldig att sträva till självförsörjning beträffande livsmedelsproduktionen.

Marknadsekonomin tillfredsställer de behov, som den själv skapar. Produktionssamhället grundar sig på missnöje, d.v.s. på att skapa nya behov. Som medicin på missnöje erbjuder man varor eller tjänster, som är till salu. Efter att de materiella grundbehoven är tillfredsställda, avgör dock inte mängden varor en människas lycka.

I stället för materiell levnadsstandard bör man fästa uppmärksamhet vid livets nivå. Utrymmet och behovet för ständig tillväxt ligger på den andliga sidan. Där finner man också människans lycka i dess djupaste mening.

5.6.2012

Antti Pesonen